

บุเรงนอง (กะษัตริย์นรธา)

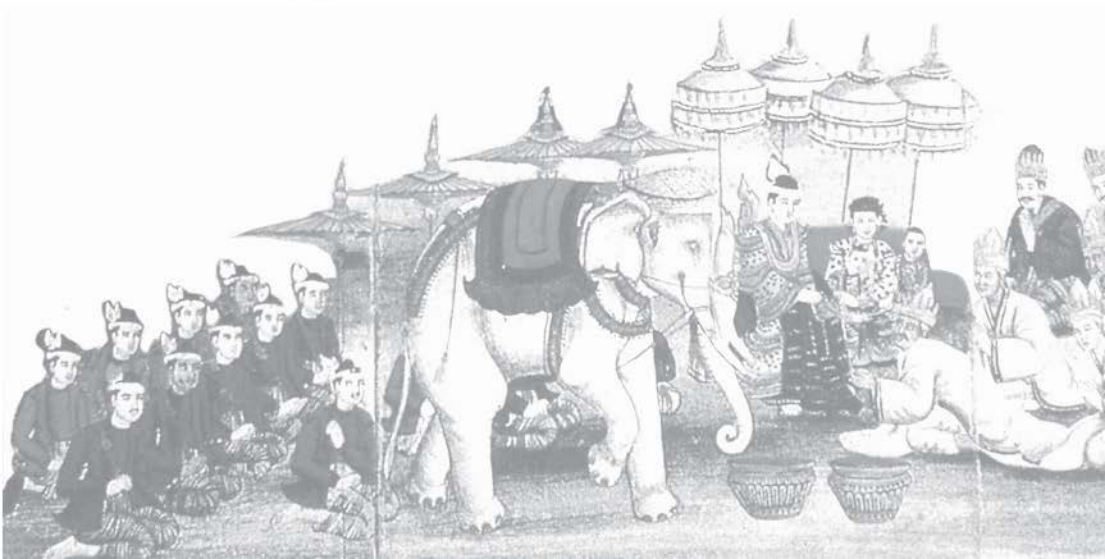
กษัตริย์พม่าในโลกทัศน์ไทย

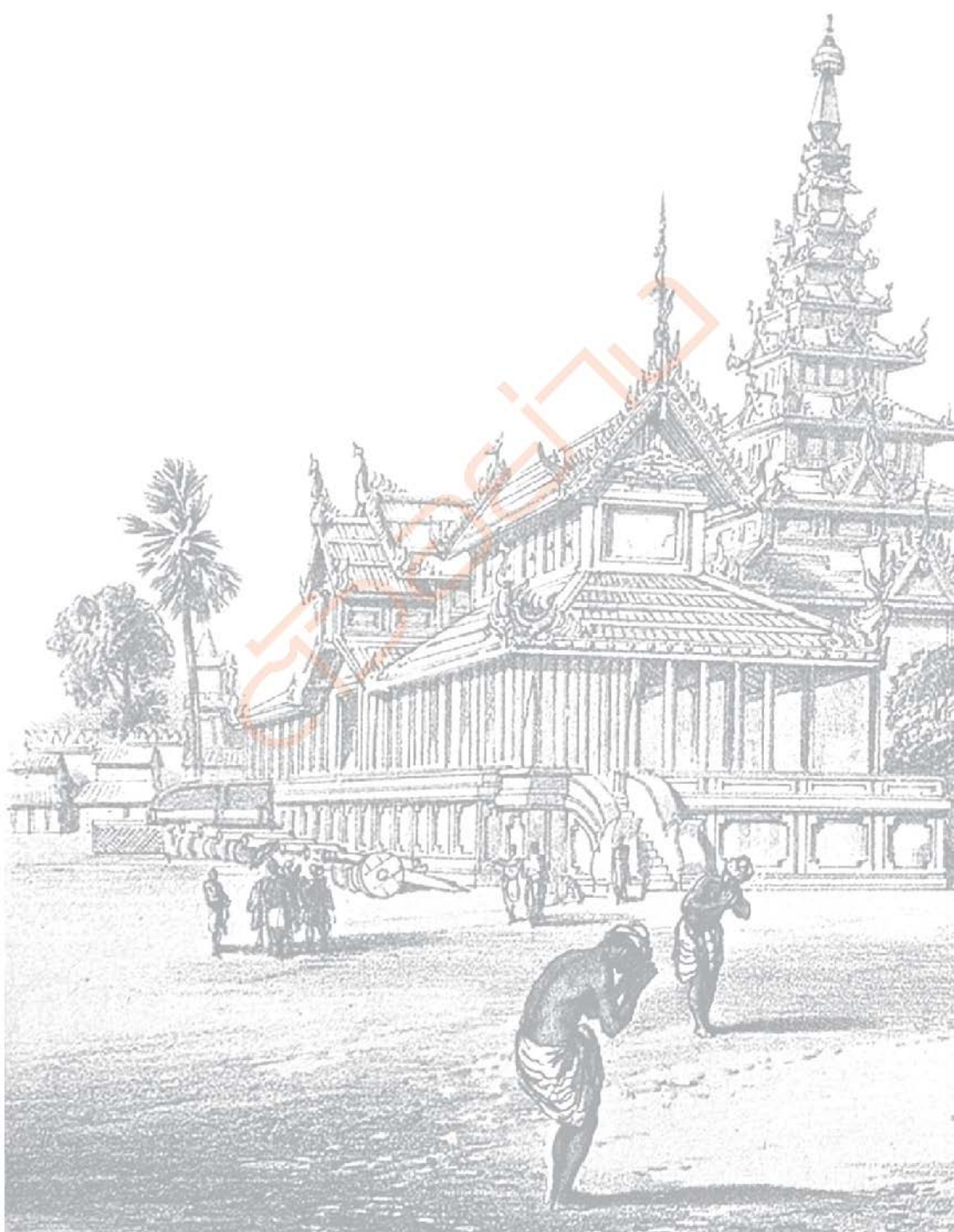
ดร.สุนทร ชุตินทรานนท์

ผู้อำนวยการไทยศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความพิเศษ

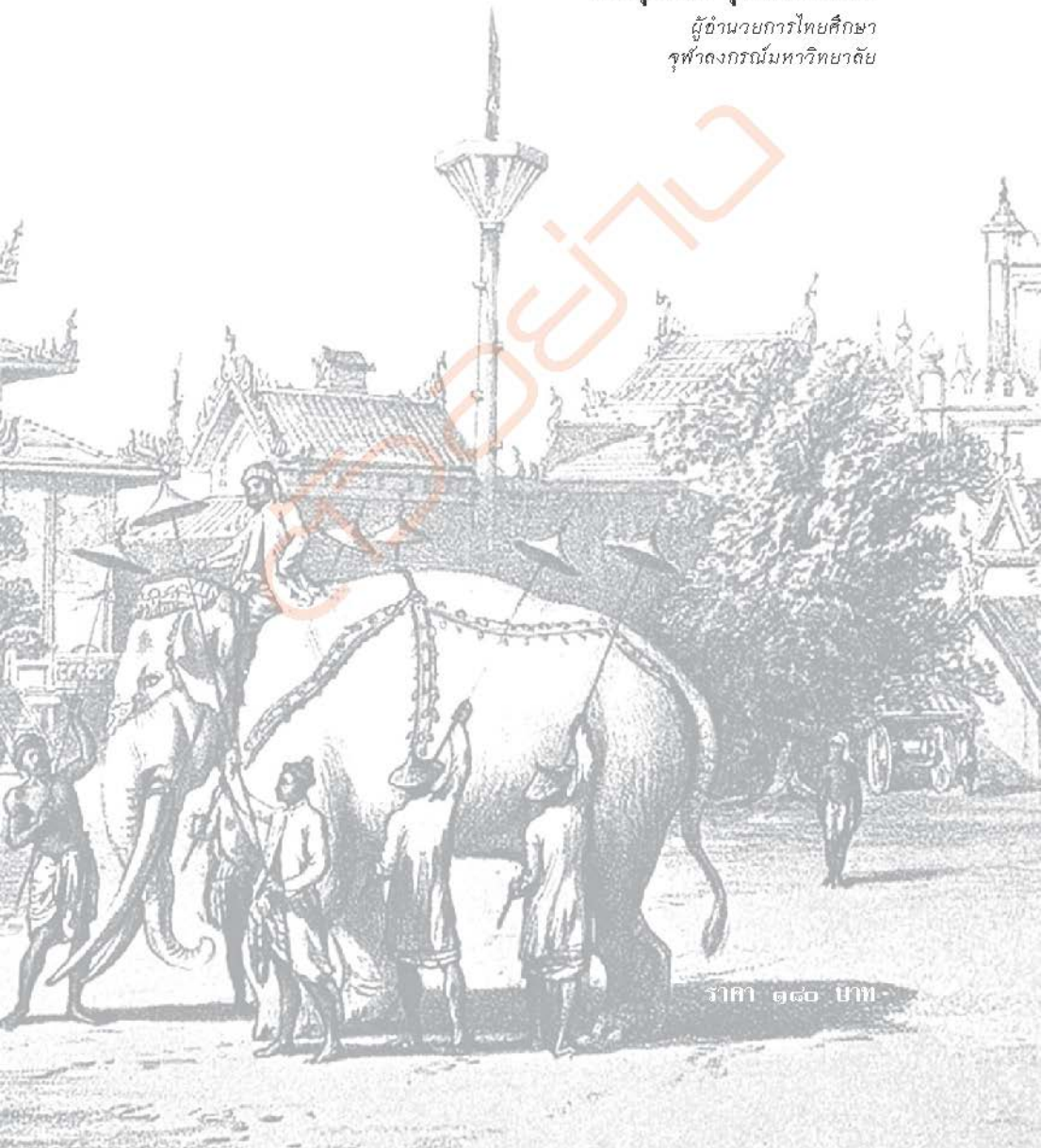

บุเรงนอง (กระษัตริย์พม่า)

กษัตริย์พม่าในโลกทัศน์ไทย

ดร.สุนทร ชุตินทรานนท์

ผู้อำนวยการไทยศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราคา ๑๘๐ บาท

บุเรงนอง (กษัตริย์พม่า) กษัตริย์พม่าในโลกทัศน์ไทย • ชูเนตร ชุตินธราภรณ์

พิมพ์ครั้งแรก : มิถุนายน ๒๕๓๘

พิมพ์ครั้งที่ ๒๐ : กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

พิมพ์ครั้งที่ ๓๐ : กรกฎาคม ๒๕๔๘

พิมพ์ครั้งที่ ๔๐ : มกราคม ๒๕๕๐

ราคา ๑๘๐ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ชูเนตร ชุตินธราภรณ์.

บุเรงนอง (กษัตริย์พม่า) กษัตริย์พม่าในโลกทัศน์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๔.

กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๕๐.

๒๓๒ หน้า : ภาพประกอบ.

1.บุเรงนอง, พระเจ้า--กษัตริย์พม่า 2. พม่า--ประวัติศาสตร์. I. ชื่อเรื่อง

959.1

ISBN 974 - 323 - 512 - 4

ภาพจากปก

พระราชานุสาวรีย์พระเจ้าบุเรงนอง
หน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครย่างกุ้ง

- ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : สุชาติ ศรีสววรรณ ● ผู้ช่วยผู้จัดการสำนักพิมพ์ : ประยงค์ คงเมือง
- บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ บุญปาน ● บรรณาธิการสำนักพิมพ์ : ศิริพงษ์ วิทย์วิโรจน์
- ผู้ช่วยบรรณาธิการ : อธิสิทธิ์ ชีระจตุรพรรณ ● พิสูจน์อักษร : พัทธนสิน อินทพรหม
- ศิลปกรรม : นุสรา สมบุญรัตน์ ● ออกแบบปก : รัชดา ภาษีสุกุล
- ประชาสัมพันธ์ : อิศรา ชาวเงิน

สำนักพิมพ์มติชน • www.matchonbook.com

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) : ๑๒ ถนนเทศบาลนามฤต ประชานิเวศน์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ต่อ ๑๓๓๕ โทรสาร ๐-๒๕๔๙-๕๔๑๔
แม่พิมพ์สี-ขาวดำ : กองพิมพ์สี บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนามฤต ประชานิเวศน์ ๑ เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ต่อ ๒๔๐๐-๒๔๐๒
พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด ๒๗/๑ หมู่ ๕ ถนนสุขุมวิทประชาสรรค์ ๒ ตำบลบางพลี อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี ๑๑๑๒๐
โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๒-๑๓๓๓, ๐-๒๕๔๒-๐๕๙๖ โทรสาร ๐-๒๕๔๒-๐๕๙๗
จัดจำหน่ายโดย : บริษัท งานสี จำกัด (ในเครือมติชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนามฤต ประชานิเวศน์ ๑ เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ต่อ ๓๓๐๕, ๓๓๐๖ โทรสาร ๐-๒๕๔๐-๐๕๕๔
Matchon Publishing House a division of Matchon Public Co.,Ltd. 12 Tetsabannarueam Rd,
Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

สารบัญ

บุเรงนอง(กะยอคตินนรธา)
กษัตริย์พม่าในโลกทัศน์ไทย

คำนำ	(๖)
คำนิยาม รศ. ศรีศักดิ์ วัชรโกศล	(๗)
คำนำผู้เขียน	(๑๑)
บทนำ	๓
๑ บุเรงนองกะยอคตินนรธา : ราชาเหนือราชาในสกลชมพูทวีป	๑๓
๒ บุเรงนองกะยอคตินนรธา : เจ้าพม่าผู้ปล้นเอกราชไทย	๗๙
๓ บุเรงนองกะยอคตินนรธา : ชุนพลผู้ทรงเสน่ห์	๑๔๕

คำนำ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(เมื่อพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๓๘)

นอกเหนือจากการสนับสนุนโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดโดยคณะกรรมการนโยบายสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแล้ว สกว. ยังให้ความสำคัญเป็นอย่างสูงแก่การเผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีคุณค่า กล่าวคือ บุกเบิกพรมแดนแห่งความรู้ใหม่ๆ สุ่มลึกทางจินตนาการ มีนัยเชิงนโยบายสาธารณะ มุ่งแก้ไขปัญหาในอนาคต และหนักแน่นในทางวิชาการ - ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนโดย สกว. และที่คัดเลือกรมาจากแหล่งอื่นๆ - ไปสู่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ด้วยความเชื่อที่ว่า การอาศัยข้อค้นพบที่ผ่านการไตร่ตรองมาเป็นอย่างดีแล้วเป็นหลักในการกำหนดนโยบายในระดับต่างๆ มากขึ้น คือช่องทางหนึ่งที่จะเอื้อประโยชน์แก่สาธารณชนในประเทศไทย

หนังสือเล่มที่ท่านกำลังถืออยู่นี้เป็นหนึ่งในผลงานที่ดีด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา (Foreing Area Studies) ซึ่งอยู่ในการดูแลของฝ่ายความสัมพันธ์ข้ามชาติและทางเลือกในการพัฒนาของ สกว. ที่ได้รับการคัดเลือกมาจัดพิมพ์เพื่อการพิจารณาอย่างกว้างขวาง ด้วยความหวังที่จะเกื้อกูลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สันติภาพ มิตรภาพ และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช

คำนิยม

บุเรงนอง (กะยอติพนนรธา)
กษัตริย์พม่าในโลกทัศน์ไทย
(เมื่อพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๓๘)

ในรอบสองปีที่ผ่านมา ข้าพเจ้าคิดว่าสังคมไทยได้ผลิตนักวิชาการรุ่นใหม่ ๆ ทั้งด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่มีความสามารถและมีคุณภาพไม่ด้อยกว่านักวิชาการในโลกตะวันตกเป็นจำนวนไม่น้อย บุคคลเหล่านี้คือผู้ที่ใช้ชีวิตเป็นนักวิชาการอย่างแท้จริง ได้สร้างแวดวงและการเคลื่อนไหวทางภูมิปัญญาและวิชาการให้มีสีสันและชีวิตชีวาอยู่เนืองๆ คือเห็นได้จากการสัมมนาที่เกิดขึ้นเป็นประจำ หมุนเวียนไปตามสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศและรวมไปถึงต่างประเทศด้วย นอกจากการสัมมนา แล้วก็มีการพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นออกมาในรูปของหนังสือและบทความในหน้าหนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ เป็นประจำ

ดร. สุเนตร ชุตินธรานนท์ แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเนื่องเป็นหนึ่งในนักวิชาการรุ่นใหม่ ที่กล่าวถึงนี้ ดร. สุเนตรได้ขยายปริมณฑลของประวัติศาสตร์ไทยไม่ให้โคตรเดี่ยววงมงายอยู่เฉพาะหลักฐานและข้อมูลจากตำนาน พงศาวดาร และเอกสารต่างๆ ที่พบแต่เพียงในประเทศ ด้วยการบุกเบิกเข้าไปในประเทศพม่าที่เป็นทั้งประเทศเพื่อนบ้านและคู่สงครามกับไทยมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีอย่างลึกซึ้ง งานเขียนของ ดร. สุเนตร เรื่อง “บุเรงนองกะยอติพน นรธา” ที่นำเสนอในที่นี้ คือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นบทบาทและทัศนคติของ

นักประวัติศาสตร์ ที่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นกลางกับความกล้าหาญที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกรักใคร่ที่เป็นตัวเองอย่างไร เพราะการรับรู้เรื่องราวของบุเรงนองในสังคมไทยทั่วไปที่มีพื้นฐานมาจากประวัติศาสตร์ชาตินิยมแต่ครั้งจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น มีอยู่ ๒ อย่างด้วยกัน อย่างแรกเป็นความรู้สึกรักของคนในชาติที่ว่า บุเรงนองคือผู้ที่ทำให้ความภูมิใจในการเป็นเอกราชของบ้านเมืองต้องหม่นหมอง เพราะไทยคือประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นเอกราชอยู่ได้โดยไม่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของตะวันตก แต่ถ้าย้อนหลังขึ้นไป ไทยก็เคยเสียเอกราชให้พม่าถึงสองครั้งสองครา ส่วนอย่างที่สองนั้นไม่ใช่เรื่องลึกลับในเรื่องชาตินิยม แต่เป็นเรื่องของความนิยมอย่างหนึ่งของคนไทยที่ยกย่องสรรเสริญบุคคลที่เป็นทหาร ทหารในอุดมคติของผู้ชายไทยและหญิงไทยก็คือ ต้องรูปหล่อ กล้าหาญ รบเก่ง ผสมกับความเลวบางอย่างคือ มีเล่ห์กระเท่ห์และเจ้าชู้ บุรุษในอุดมคติแบบนี้มี ๒ คน คนแรก คือขุนแผนแสนสะท้าน ในนิยายเรื่องขุนช้างขุนแผน คนนี้นับว่าเป็นชนานแท้และดั้งเดิม ส่วนคนที่สองก็คือ จะเด็ด หรือบุเรงนอง ที่ยาชอบนักประพันธ์คนสำคัญของแต่ละดินสร้างขึ้นจากจินตนาการและลำบักสำนวน ยาชอบได้ทำให้จะเด็ดหรือบุเรงนองกลายเป็นบุรุษที่ข้ามพ้นพรมแดนทางประวัติศาสตร์มาเป็นขุนแผนคนที่สอง ที่เหมาะสมกับความยิ่งใหญ่ของการและเจ้าชู้ของผู้นำไทยคนสำคัญ คือ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่สานต่อบทประพันธ์ของยาชอบด้วยเพลงเย้ยฟ้าท้าดิน จนกล่าวได้ว่าไม่มีข้าราชการพลเรือนและทหารในระดับเจ้ากรม เจ้ากระทรวงคนใดที่ร้องเพลงนี้ไม่เป็น

ในฐานะนักประวัติศาสตร์ อาจารย์สุเนตรตีบทแตกด้วยการวิเคราะห์เรื่องของบุเรงนองออกเป็น ๓ มิติ มิติแรกให้ชื่อว่า **บุเรงนองกระยอคินนรธา : ราชาเหนือราชาในสกลชมพูทวีป** เป็นเรื่องของ การรับรู้ในโลกทัศน์ของคนร่วมยุคสมัยระหว่างไทยและมอญ-พม่า ในพุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บุเรงนองมีตัวตนอยู่ มิติที่สอง **บุเรงนองกระยอคินนรธา : เจ้าพม่าผู้ปล้นเอกราชไทย** เป็นเรื่องของความรู้สึกรักใคร่ของคนไทยแต่พุทธศตวรรษที่ ๒๔ หรืออีกนัยหนึ่งตั้งแต่สมัยเริ่มการปฏิรูปประเทศให้ทันสมัย โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ ๕ และเมื่อมีประวัติศาสตร์นิพนธ์เรื่อง **ไทยรบพม่า** ของสมเด็จพระ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ขึ้นมา ในขณะที่มิตีที่สาม คือ **บุเรงนองยกยอดินนรธา : ขุนพลผู้ทรง
เสน่ห์** นั้น เป็นเรื่องของบุเรงนองในการรับรู้ของคนไทยในปัจจุบันที่ไม่เน้น
มิติทางประวัติศาสตร์ หากเป็นเรื่องของนิยายและบุคคลในนิยายเป็นสำคัญ
ในที่นี้ข้าพเจ้าไม่ขอกล่าวถึงเรื่องบุเรงนองในมิตีที่สองและที่สาม เพราะ
เป็นเรื่องที่คนทั่วไปรู้จักดี และอาจจะมีอะไรอีกหลายอย่างที่แตกต่างไป
จากข้อมูลและความคิดเห็นที่ ดร. สุเนตรได้เสนอมาก็ได้ จึงใคร่ปิดท้ายไว้
ให้มีปฏิริยาโต้แย้งกับ ดร. สุเนตรเอง ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่า ดร. สุเนตรเองก็
ต้องการให้เป็นเช่นนี้ เพราะวิสัยของนักวิชาการรุ่นใหม่เน้นดูเหมือนไม่มีใคร
ผูกขาดในด้านการแสดงความคิดเห็น อีกทั้งไม่แสวงหาข้อยุติ ทั้งนี้เพื่อ
ความงดงามและสติปัญญาและความก้าวหน้าทางวิชาการเป็นสำคัญ

หัวใจของหนังสือเล่มนี้ของ ดร. สุเนตร อยู่ที่เรื่องราวในมิตีแรก คือ
บุเรงนองยกยอดินนรธา : ราชานเณรราชาในสกลชมพูทวีป อาจารย์
สุเนตรได้แสดงให้เห็นว่า ผู้แต่งพงศาวดารไทยที่กล่าวถึงการสงคราม
ระหว่างมอญ (พม่า) กับไทยในสมัยที่บุเรงนองยกกองทัพมาตีพระนครศรี
อยุธยา นั้น ไม่แสดงอาการลำเอียงเกลียดชังบุเรงนองแต่อย่างใด ทำนอง
ตรงข้ามกลับกล่าวถึงในทางยกย่องสรรเสริญ และเห็นการพ่ายแพ้ของ
กรุงศรีอยุธยาเป็นเรื่องธรรมดาเมื่อต้องเผชิญสงครามกับผู้ที่เป็นพระ
จักรพรรดิราช ยิ่งกว่านั้นในการยกกองทัพเข้ามาตีพระนครศรีอยุธยา
นับ ๔ ครั้งด้วยกัน ซึ่งครั้งสุดท้ายถึงต้องเสียพระนครศรีอยุธยานั้น ก็หา
ได้มีความสำคัญเท่ากับสงครามครั้งที่บุเรงนองขอช้างเผือกไม่ ซึ่งถ้าหาก
เป็นความคิดเห็นของคนทั่วไปแล้ว ก็คงจะเน้นสงครามครั้งเสียกรุงเป็น
สำคัญ เพราะทำให้เสียเอกราช ตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าเป็นเวลาถึง ๑๕ ปี
จนกระทั่งสมเด็จพระนเรศวรทรงกู้อิสรภาพได้ ยิ่งกว่านั้นถ้าจะวิเคราะห์
ถึงสาเหตุที่พมามาดตีพระนครศรีอยุธยาในยุคนี้แล้ว หลายคนก็คงเน้น
ไปในเรื่องปัญหาทางเศรษฐกิจบ้าง หรือการเมืองในอันที่จะต้องปราบปราม
เมืองไทยเพื่อให้เป็นทีกล่อเกรงแก่พวกมอญและบรรดาเมืองขึ้นอื่นๆ ของ
พม่า เช่นเดียวกับกับสงครามในสมัยหลังๆ ลงมา แต่อาจารย์สุเนตรกลับ
ให้ความสำคัญแก่สงครามช้างเผือกเป็นพิเศษซึ่งเป็นเรื่องของเกียรติยศ
เป็นสำคัญ ซึ่งคนในปัจจุบันอาจจะแลเห็นว่าเป็นเรื่องเสียสติไร้สาระก็ได้

แต่ความเป็นจริงในสมัยบุเรงนองและสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจักรพรรดิ

คงเป็นอย่างเช่นที่อาจารย์สุเนตรเสนอ เพราะหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์อย่างแท้จริง คือ เรื่องของพระจักรพรรดิราชและข้างเผือกที่มีปรากฏอยู่ทั้งทางฝ่ายไทยและมอญ (พม่า) ในสังคมร่วมสมัยกัน ไทย มอญ และพม่า ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒ ต่างก็เป็นสังคมที่นับถือพุทธศาสนาเถรวาทด้วยกัน ต่างก็ได้รับแนวคิดในเรื่องจักรพรรดิราชจากอินเดียและลังกาเช่นกัน และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ทั้งไทย มอญ และพม่าต่างก็เป็นประเทศที่ถูกคุมไปด้วยข้างด้วยกัน ข้างแก้วซึ่งเป็นหนึ่งในแก้วเจ็ดประการของการเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชจึงหมายถึงข้างเผือก สัญลักษณ์ของการเป็นพระจักรพรรดิราช เติญสมเด็จพระมหาจักรพรรดิของทางกรุงศรีอยุธยามีข้างเผือกถึง ๗ เชือก ในขณะที่บุญสนองที่เป็นใหญ่อยู่ ณ กรุงหงสาวดีซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีเขานุกาพมากไม่มี จึงต้องส่งทูตมาเจริญไมตรีขอข้างเผือกจากสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเพียง ๒ เชือก เพื่อประดับพระบารมีในการเป็นจักรพรรดิราช เมื่อทางกรุงศรีอยุธยาปฏิเสธ เพราะเกรงเสียพระเกียรติของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิสงครามแย่งข้างเผือกจึงเกิดขึ้น แต่ที่จบลงด้วยพม่าชนะ และเอาข้างเผือกกลับไป ๔ เชือก แทนที่จะเป็นเพียง ๒ เชือกที่ขอมา สงครามครั้งนี้ดูเหมือนทั้งสองฝ่ายไม่ได้เสียเลือดเนื้อจากการรบพุ่งกันเท่าใด แต่เป็นปัญหาเรื่องเกียรติยศเป็นสำคัญ หลายคนมักพูดว่าไทยเสียเอกราชให้แก่พม่าตั้งแต่สงครามครั้งนี้ ซึ่งจะจริงหรือไม่นั้นคงต้องพิจารณาจากการวิเคราะห์ที่เข้าถึงโลกทัศน์ของคนไทยสมัยนั้นจากการเสนอของ ดร. สุเนตร ชุตินทรานนท์ ในหนังสือเล่มนี้ที่แล้วกัน

ศรัศกร วัลลิโกดม

มิถุนายน ๒๕๓๘

คำนำผู้เขียน

บุเรงนอง (กะยอคินนรธา)
กษัตริย์พม่าในโลกทัศน์ไทย
(เมื่อพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๓๘)

ผู้เขียนได้เริ่มรู้จักพระเจ้าบุเรงนองในนามผู้ชนะสิบทิศ และจะติดบุครแม่นมเลาซี ผ่านวรรณกรรมระบือนามของขุนโชติ แพร่พันธุ์ หรือ “ยาขอบ” เรื่องผู้ชนะสิบทิศ นับเป็นการรู้จักตั้งแต่ยังเรียนหนังสืออยู่ชั้นมัธยม ถึงสืบมาภายหลัง ผู้เขียนจะได้ทำความรู้จักกับกษัตริย์พระองค์นี้ในแง่มุมที่ผิดแปลกไปจากที่ฝังใจมาจาก “ผู้ชนะสิบทิศ” เสน่ห์ของบุเรงนองในนามจะเด็ด ก็ไม่เคยจางไปจากใจ แต่กลับทวีคูณมากขึ้นทุกครั้งเมื่อได้หยิบวรรณกรรมชิ้นเอกนี้ขึ้นมาอ่านซ้ำ และคิดเลยไปว่าจะต้องหาโอกาสเขียนเรื่องพระเจ้าบุเรงนองขึ้นเป็นรูปเล่มในลักษณะงานนิพนธ์ทางประวัติศาสตร์สักครั้ง

กระนั้นเรื่องราวของกษัตริย์พระองค์นี้ เพียงเฉพาะคราวที่ทรงกรีธาทัพเข้ามารบกับกษัตริย์แห่งราชอาณาจักรอยุธยา ในสงครามช้างเผือก และสงครามเสียกรุงในปี พ.ศ. ๒๑๑๒ ก็ละเอียดซับซ้อน มีจำเป็นต้องกล่าวถึงเรื่องการสู้รบกันอยู่และผ่านแผ่นดินยานุภาพของพระองค์ในภาคพื้นพุกามประเทศ กล่าวได้ว่าเรื่องที่สัมพันธ์กับมหाराชพระองค์นี้เฉพาะในแง่มุมทางประวัติศาสตร์ ยังจำแนกเขียนได้เป็นหลายเรื่อง หลากรส และหลายกระบวนการ ทั้งนี้ยังไม่รวมงานประวัติศาสตร์และวรรณกรรมที่มีปรากฏเป็นภาษาพม่า อันควรค่าแก่การแปลออกอ่านเทียบเคียงงานเขียนทางประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของไทย

ท้ายที่สุด ผู้เขียนมาได้ช้อยติว่า เรื่องราวของกษัตริย์พระองค์นี้ ที่ควรค้นคว้าออกเผยแพร่ เพื่อแลกเปลี่ยนเป็นความรู้ในแวดวงวิชาการไทย ก่อนอื่นใด คือ เรื่องของบุเรงนองในโลกทัศน์ไทย เพราะเรื่องดังกล่าวไม่เพียงเป็นจุดเริ่มต้นและพื้นฐานต่อการรับรู้ ศึกษา ทำความเข้าใจบทบาทและความสำคัญของพระองค์ในกรอบประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย แต่ยังสามารถต่อยอดกับบรรยากาศของปัจจุบันสมัย ที่ภาพลักษณ์ของพระเจ้าบุเรงนองถูกพลิกฟื้นให้ขึ้นมาโดดเด่นในรูปลักษณะต่างๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ผ่านสื่อหลากหลายชนิดนับตั้งแต่नियाอิงพงสาวดาร ละครเวที ลิเกเปิดตลาด ตลอดจนถึงแผ่นฟิล์มและละครโทรทัศน์

จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ทั้งหมดนับเป็นการพลิกฟื้นพระเจ้าบุเรงนองให้ขึ้นมาเป็นคนที่มียอดขายของโลกปัจจุบัน และในกรอบประวัติศาสตร์นิพนธ์ ที่ ดร. ธิดา สาระยา เรียกว่า ประวัติศาสตร์ประโลมโลก (popular history) อันเป็น “ตัวเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในพงสาวดารกับการตีความและการเข้าใจประวัติศาสตร์ของสาธารณชน ทำให้สามัญชนมีโอกาสดเป็นส่วนหนึ่งของอดีตในพงสาวดาร เป็นรูปแบบหนึ่งของการที่ประวัติศาสตร์แตกตัวออกสู่มวลชน”

กระนั้น ภาพลักษณ์ของบุเรงนองตามมีปรากฏ รับรู้แพร่หลายในสื่อบันเทิงต่างๆ เป็นเพียงภาพอันเป็นพัฒนาการท้ายสุดที่ถือกำเนิดขึ้นในสังคมวัฒนธรรมไทยในกรอบเวลาที่ว่าสองศตวรรษ ภาพลักษณ์ของบุเรงนองในฐานะนักรักและขุนพลผู้ทรงเสน่ห์ แท้จริงเป็นคอกยดั่งอกเงยขึ้นในช่วงระยะเวลาหกสิบกว่าปีให้หลัง ก่อนหน้ากรอบเวลาดังกล่าวขึ้นไปหลายเท่า พระเจ้าบุเรงนองในความรับรู้และจินตนาการ โดยเฉพาะในแวดวงของผู้ปกครองและผู้นำทางภูมิปัญญาไทยหลังยุคเสียกรุงปี พ.ศ. ๒๓๑๐ คือ กษัตริราชผู้ยิ่งใหญ่เทียบที่พระเจ้าจักรพรรดิ เป็น “แม่แบบ” ของพุทธราชาให้อยู่อย่างถึงและลอกเลียน ลักษณะการตามกล่าวหากประเมินจากบรรทัดฐานปัจจุบันย่อมเป็นเรื่องสุกวิสัยเกินเข้าใจว่าพระมหากษัตริย์ไทยจะใช้มหาราชพมาเป็น “แม่แบบ” ให้เจริญรอย แต่เงื่อนไขตามกล่าวมีความสลับซับซ้อนมากเกินกว่าจะใช้เส้นบรรทัดของปัจจุบันจับวัด กระนั้น ภาพลักษณ์ของบุเรงนองตามกล่าวมิได้หยุดนิ่ง แต่กล่อมมีพลวัตปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขความเคลื่อนไหวของกระแสการเมือง

อันสัมพันธ์กับการใช้ประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือสนองประโยชน์ตามยุคสมัย และสถานการณ์ ก่อให้เกิดภาพบูรณของในฐานะเจ้าพม่าผู้ปล้นเอกราชไทย ขวบนเป็นที่ยังเกียจยากจะรับได้ เหล่านี้ล้วนเป็น “ตัวตน” ของบูรณของในโลกทัศน์ไทยตามมีปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ก่อนจะค่อยคลี่คลายมาเป็นบูรณของในหน้านิยาย “ปลอมพงศาวดาร” ของ “ยาขอบ”

“บูรณของกะยอติณนระา : กษัตริย์พม่าในโลกทัศน์ไทย” เป็นงานค้นคว้าที่ผู้เขียนมุ่งให้เป็นหนังสือประเภท “อ่านเอาเรื่อง” มากกว่าจะ “อ่านเอาเพลิน” สารของหนังสือจึงเนื่องแน่นไปด้วยข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชื่อบุคคล สมัญญานาม และเรื่องราวที่ต้องประกอบกันไปกับการตีความวินิจฉัย อันต้องพาดพิงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์หลายเหตุการณ์ ช้ามยุคช้ามสมัยและพื้นที่ ความบางตอนจึงอาจเย็นเยื่อ ป่าเหือกับการปูพื้นฐาน เพื่อสร้างความเข้าใจในที่มาที่ไปของมูลประเด็นที่ยกขึ้นมาศึกษา

แท้จริงเรื่องราวของพระเจ้าบุเรงนองเป็นเรื่องที่มีปรากฏ เล่าขานวิเคราะห์ และเขียนถึงกันมาก่อนหลายชั้นในหน้าประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยปรมาจารย์และปราชญ์ผู้ใหญ่มากอดีตจวบจนถึงปัจจุบัน นับแต่สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ท่าน “ยาขอบ” ตลอดจนศาสตราจารย์ ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้สรรค์สร้างงานทางปัญญาและเร้าอารมณ์เกี่ยวกับกษัตริย์พม่าพระองค์นี้ไว้แล้วโดยประณีต ผู้เขียนได้อาศัยงานพระนิพนธ์และนิพนธ์ของท่านเหล่านั้นเป็นฐานรากและประทีปส่องทางในการเขียนหนังสือชิ้นนี้ขึ้น พร้อมกันไปก็ได้พยายามสานต่องานทั้งนั้น โดยสอดแทรกทัศนะส่วนตัวและข้อมูลหลักฐานที่รวบรวมหาได้ตามสมควร ที่สุดผู้เขียนยินดีน้อมรับคำชี้แนะจากผู้สังเกตการณ์ ทั้งนักเลงประวัติศาสตร์และผู้รู้ด้านวรรณกรรมไทยโดยถ้วนทั่ว

หนังสือเล่มนี้สำเร็จได้ก็ด้วยอุปการคุณของผู้ใหญ่และผู้ร่วมงานหลายท่าน นับตั้งแต่ รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตธนารักษ์ ผู้ให้การสนับสนุนให้ผู้เขียนได้มีโอกาสช้ามน้ำช้ามทะเลไปทำงานวิจัยที่ Center for Southeast Asian Studies ณ มหาวิทยาลัยเกียวโต เป็นเวลา ๖ เดือน Dr. Fukui Hayao และอาจารย์ Yukio Hayashi ผู้ให้ความอนุเคราะห์ต่อ

ในฐานะนักประวัติศาสตร์ อาจารย์สุเนตรทิบตแต่งด้วยการวิเคราะห์เรื่องของบุเรงนองออกเป็น ๓ มิติ

มิติแรกให้ชื่อว่า บุเรงนองกะยอตินนรธา : ราชานเือนรธาในสกลชมพูทวีป เป็นเรื่องของการรับรู้ในโลกทัศน์ของคนร่วมยุคสมัยระหว่างไทยและมอญ พม่าในพุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บุเรงนองมีตัวตนอยู่

มิติที่สอง บุเรงนองกะยอตินนรธา : เจ้าพม่าผู้ปล้นเอกราชไทย เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดของคนไทยแต่พุทธศตวรรษที่ ๒๔ หรืออีกนัยหนึ่งตั้งแต่สมัยการปฏิรูปประเทศให้ทันสมัย โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ ๕ และเมื่อมีประวัติศาสตร์นิพนธ์เรื่อง ไทยรบพม่า ของสมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพขึ้นมา

ในขณะที่มีมิติที่สาม คือ บุเรงนองกะยอตินนรธา : ชุนพลผู้ทรงเสน่ห์ นั้นเป็นเรื่องของการรับรู้ของคนไทยในปัจจุบันที่ไม่เน้นเรื่องประวัติศาสตร์ หากเป็นเรื่องของนิยายและบุคคลในนิยายเป็นสำคัญ

คำนิยมของ รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม

ราคา ๑๘๐ บาท

ISBN : 978-974-323-512-4

9 789743 235122